

POSTANOWIENIE

Dnia 7 grudnia 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Karol Weitz (przewodniczący, sprawozdawca)

SSN Monika Koba

SSN Krzysztof Strzelczyk

w sprawie z powództwa S. G.
przeciwko P. w W.
o zapłatę,
po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym
w Izbie Cywilnej w dniu 7 grudnia 2021 r.,
zażalenia powoda
na wyrok Sądu Apelacyjnego w [...]
z dnia 30 czerwca 2020 r., sygn. akt VII AGa [...],

**uchyla zaskarżony wyrok i pozostawia rozstrzygnięcie
o kosztach postępowania zażaleniowego w orzeczeniu
kończącym postępowanie w sprawie.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z dnia 27 stycznia 2016 r. Sąd Okręgowy w W. oddalił powództwo S. G. przeciwko Przedsiębiorstwu Państwowemu „P.” w W. oraz zasądził od „A.” spółki z o.o. w W. na rzecz powoda S. G. kwotę 623 824,39 zł wraz

z odsetkami, przy czym wyrok w stosunku do ostatniego z pozwanych miał charakter zaoczny.

Wyrok Sądu Okręgowego w W. został zaskarżony apelacją wniesioną przez powoda S. G., który zaskarżył go w części oddalającej powództwo w stosunku do pozwanego P. w W.. Skarżący wniósł o zmianę wyroku w zaskarżonej części poprzez uwzględnienie powództwa, ewentualnie o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy sądowi pierwszej instancji do ponownego rozpoznania.

Pozwany P. z siedzibą w W. wniósł o oddalenie apelacji i zasądzenie na jego rzecz kosztów postępowania apelacyjnego.

Wyrokiem z dnia 7 marca 2018 r. Sąd Apelacyjny w (...) oddalił apelację powoda i obciążył go kosztami postępowania apelacyjnego.

Na skutek skargi kasacyjnej wniesionej przez powoda Sąd Najwyższy wyrokiem z dnia 4 grudnia 2019 r. uchylił wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 7 marca 2018 r. i przekazał sprawę temu Sądowi do ponownego rozpoznania wraz z rozstrzygnięciem o kosztach postępowania kasacyjnego.

W uzasadnieniu Sąd Najwyższy wskazał, że dochodzone przez powoda roszczenie stanowi wynagrodzenie z tytułu umowy o roboty budowlane, które objęte jest odpowiedzialnością solidarną inwestora na podstawie art. 647¹ § 5 k.c. Ponadto Sąd Najwyższy uznał, że w protokole uzgodnień, powód nie zwolnił pozwanego z obowiązku zapłaty zatrzymanych kwot, które są dochodzone w sprawie. Przekazując sprawę do ponownego rozpoznania Sąd Najwyższy uznał, iż zachodzi konieczność ustalenia, czy z chwilą dostarczenia gwarancji ubezpieczeniowej należało zaprzestać zatrzymywania 5% wartości wynagrodzenia. Kwestia ta nie została należycie wyjaśniona, zwłaszcza co do objęcia ubezpieczeniem tej samej wysokości ryzyka, co zabezpieczenie pieniężne.

Sąd Apelacyjny w (...), ponownie rozpoznając sprawę, wyrokiem z dnia 30 czerwca 2020 r. uchylił częściowo wyrok Sądu Okręgowego w W. z dnia 27 stycznia 2016 r. w punktach pierwszym i czwartym i w tym zakresie przekazał sprawę do ponownego rozpoznania.

W uzasadnieniu Sąd Apelacyjny w (...) uznał, że na podstawie art. 398²⁰ k.p.c. jest związany powołanym stanowiskiem Sądu Najwyższego.

Uznał także, iż Sąd Okręgowy w W. dokonał prawidłowych ustaleń faktycznych i przyjął je za własne, natomiast nie podzielił w pełni dokonanej przez ten Sąd oceny prawnej. W konkluzji doszedł jednak do przekonania, że Sąd Okręgowy w W. nie dokonał szczegółowych ustaleń co do szeregu kwestii i zagadnień, dotyczących naruszenia prawa materialnego, co oznacza brak rozpoznania istoty sprawy. W ocenie Sądu Apelacyjnego, ustalenia wymaga: czy kwoty zatrzymane przez generalnego wykonawcę stanowiły część wynagrodzenia powoda, czy dostarczenie gwarancji ubezpieczeniowej skutkowało automatycznie brakiem podstaw do zatrzymania kwot wynagrodzenia z tytułu zabezpieczenia, czy spełnione zostały warunki do zwolnienia zatrzymanych kwot opisane w umowie.

Sąd Apelacyjny w (...) stwierdził ponadto, że uznając iż ziszczyły się przesłanki do zwrotu zatrzymanych kwot, Sąd Okręgowy w W. nie wziął pod uwagę, że pozwany zgłaszał w toku procesu, iż brak było podstaw dla dokonania odbioru końcowego prac wykonanych przez powoda wskazując, że nie spełniały one wymagań kontraktowych w zakresie izolacyjności akustycznej, przepuszczalności powietrza oraz wodoszczelności i z tego powodu zostałyby zakwestionowane przy odbiorze końcowym. W tym stanie rzeczy, Sąd Apelacyjny w (...) uznał, że brak szczegółowych ustaleń co do wszystkich wyżej wymienionych zagadnień oznacza brak rozpoznania istoty sprawy.

Zażalenie na wyrok Sądu Apelacyjnego w (...) z dnia 30 czerwca 2020 r. złożył powód. Zarzucił w nim naruszenie art. 386 § 1 i 4 k.p.c. i na podstawie art. 394¹ § 3 k.p.c. w zw. z art. 394 § 3 k.p.c. wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku w całości i przekazanie temu Sądowi do ponownego rozpoznania apelacji powoda oraz zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania zażaleniowego.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Jeżeli Sąd drugiej instancji ocenił, że Sąd pierwszej instancji nie rozpoznał istoty sprawy i na podstawie art. 386 § 4 k.p.c. uchylił zaskarżony apelacją

wyrok i przekazał sprawę do ponownego rozpoznania Sądowi pierwszej instancji, kognicja Sądu Najwyższego rozpoznającego zażalenie wniesione na podstawie art. 394¹ § 1¹ k.p.c. obejmuje zbadanie, czy zaistniała w sprawie sytuacja procesowa należy do kategorii sytuacji polegających na nierozpoznaniu istoty sprawy (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 28 listopada 2012 r., III CZ 77/12, OSNC 2013, Nr 4, poz. 54; z dnia 10 stycznia 2013 r., IV CZ 166/12, nie publ.; z dnia 5 lipca 2013 r., IV CZ 65/13, nie publ.; z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.). Gdy przyczyną uchylenia zaskarżonego wyroku przez Sąd drugiej instancji była również ocena, że wydanie wyroku wymaga przeprowadzenia postępowania dowodowego w całości, Sąd Najwyższy musi z kolei zbadać, czy w istocie w okolicznościach sprawy dla jej merytorycznego rozstrzygnięcia zachodzi konieczność przeprowadzenia tego postępowania w całości.

Do nierozpoznania istoty sprawy dochodzi wtedy, gdy Sąd pierwszej instancji zaniechał zbadania materialnej podstawy żądania albo merytorycznych zarzutów strony, błędnie przyjmując, że istnieje przesłanka materialnoprawna unicestwiająca roszczenie albo przesłanka wykluczająca jego skuteczne dochodzenie (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1936 r., C 1839/36, Zb. Orz. 1936, poz. 315, postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 marca 2015 r., V CZ 126/14, nie publ.). Przykładem jest oddalenie powództwa z powodu błędnego przyjęcia, że dochodzone roszczenie jest przedawnione (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 listopada 2012 r., IV CZ 156/12, nie publ., z dnia 2 czerwca 2016 r., I CZ 32/16, nie publ.), przy założeniu jednak, że Sąd jednocześnie nie zbadał kwestii istnienia dochodzonego roszczenia.

W niniejszej sprawie Sąd Apelacyjny w (...), zarzucając Sądowi Okręgowemu, że ten pozostawił poza oceną szereg okoliczności faktycznych stanowiących przesłanki właściwego zastosowania prawa materialnego, w szczególności odnoszących się do kwestii zatrzymania przez generalnego wykonawcę części wynagrodzenia powoda, skutków dostarczenia gwarancji ubezpieczeniowej, a także przewidzianych w umowie warunków zwolnienia zatrzymanych kwot, w rzeczywistości nie wywiązał się z ciążącego na sądzie odwoławczym obowiązku w postaci rozpoznania sprawy w instancji apelacyjnej (art. 378 § 1 k.p.c.). Jeśli według Sądu Apelacyjnego dokonana przez Sąd

Określony ocena w powyższym zakresie, nie była wystarczająca lub była niepełna, to na Sądzie Apelacyjnym spoczywał obowiązek, aby ocenę tę w niezbędnym i odpowiednim zakresie poszerzyć, w szczególności dokonać dodatkowych ustaleń faktycznych i uwzględnić dodatkowe lub inne podstawy prawne oceny żądań powoda.

W rozpatrywanej sytuacji nie można przyjąć, że doszło do nierozpoznania istoty sprawy w rozumieniu art. 386 § 4 k.p.c.

Sąd Apelacyjny powinien zatem przeprowadzić w niezbędnym zakresie postępowanie dowodowe i samodzielnie dokonać dalszych ustaleń faktycznych oraz dokonać własnej oceny prawnej (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 20 stycznia 2017 r., I CZ 1/17, nie publ., i z dnia 3 lutego 2017 r., II CZ 146/16, nie publ.). W systemie apelacji pełnej Sąd drugiej instancji kontynuuje - w granicach zaskarżenia - merytoryczne rozpoznawanie sprawy (uchwała Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2008 r., III CZP 49/07, OSNC 2008 r., Nr 6, poz. 55).

Gdy Sąd drugiej instancji, rozpoznając sprawę (art. 378 § 1 k.p.c.), zmienia lub uzupełnia ustalenia faktyczne Sądu pierwszej instancji, wymaganie zaskarżalności orzeczeń wydanych w pierwszej instancji (art. 78 Konstytucji RP) i dwuinstancyjności postępowania sądowego (art. 176 ust. 1 Konstytucji RP) nie zostaje naruszone (por. wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 11 marca 2003 r., SK 8/02, OTK-A 2003, Nr 3, poz. 20, postanowienia Trybunału Konstytucyjnego z dnia 14 maja 2013 r., Ts 216/12, OTK-B 2013, Nr 5, poz. 498, z dnia 6 października 2015 r., OTK-B 2015, Nr 5, poz. 446).

W rezultacie zarzut naruszenia art. 386 § 4 k.p.c. jest w okolicznościach sprawy uzasadniony.

Z tych względów, na podstawie art. 398¹⁵ § 1 zdanie pierwsze w związku z art. 394¹ § 3 oraz art. 108 § 2 w związku z art. 391 § 1, z art. 398²¹ i z art. 394¹ § 3 k.p.c., Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji.

jw